



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

13 Extrauaga[n]tium auctoritas quot modis possit probari. Extrauagantis auctoritas probatur ex plu[ri]bo pendente. Extrauagantes supra positae omnes fere sunt authenticae, & quare. Extrauagans in ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

data, an scilicet sententia à iudice lata contra dispositionē alicuius extrauagantis, sit nulla? & cum extrauagātes, vt hætenus demonstratum est, virtutem legis habeāt, plane irritum videtur iudicium contra earum dispositionē factum. at Bartolus in l. cum prolatis. num. 2. ff. de re iud. quem alij proxime citādi sequūtur, ita distinguebat: si sententia sit lata cōtra extrauagātem in corpore iuris clausam, nulla erit: secus autem si reuera sit extrauagans, hoc est, si non teperiatur in corpore iuris. idem videtur tenere Romanus consil. 260. incipien. in proposito casu. Alex. consil. 81. incipien. ponderatis his lib. 2. Ant. Butrius in præmio decretal. idem in c. pastoralis. de fide instrum. Franciscus Pauinus in præliodio præfixo extrauagantibus. Ioan. xxij. & alij quos ille refert. ratio vero vtriusque partis positæ distinctionis facilis est: nam primum ideo sententia lata contra dispositionem extrauagantis in corpore iuris contentæ est nulla, quia perinde est ac si cōtra legē lata fuisset. Bal. in l. 2. C. quando prouo. non est nece. Ant. Butrius in c. 1. & c. cum inter. de re iudic. tradit optimè Franciscus Pauinus præcitato loco.

Rursus, si extrauagās est incognita, & contra eius dispositionem feratur sententia, non vitatur quia incognitas leges iudex cognosce re non tenetur. argumentū dictæ. l. cum prolatis, ff. de re iud. nam si sententia lata contra legem prolatam, id est, iudici indicatam, quam forte iudex ob summam difficultatem & obscuritatem non intelligebat, nec putabat ad negotium & causam de qua agebatur pertinere, summo iure valet, vt in dicta l. cum prolatis. ff. de re iud. profecto multo magis valida erit sententia lata contra dispositionem extrauagantis ignotæ, & non productæ: ergo liquere debet iudici, fidesque ei faciendæ est de valore & robore extrauagantis, vt sententia lata contra ipsam nulla si & inualida, vt eleganter præcitato consil. 260. docuit Romanus, & Guilielmus Gassadorus decisione 7. super regulis, incipien. Proponebatur dubiū. nu. 5. vbi dicit regulas, extrauagantes & concordatas, nisi producantur in actis, à iudicibus non considerari. atque hætenus de prima huius disputationis parte, quæ ad valorem extrauagantium spectabat.

SECUNDA PARS DISPUTATIONIS, Quomodo probetur extrauagantium auctoritas.

SUPERIORIBVS ita cōstitutis, super est nunc altera huius disputationis pars valde etiā vtilis & necessaria, videlicet, qua ratione probari debeat extrauagantiū auctoritas, vt intelligatur quæ sit vere extrauagās, & vim legis habeat, siue vt nostri loquuntur, quæ sit extrauagans authentica, quæ vero secus.

13
Quot modis
probetur extra
uagantium au
thentitas.

A Hoc etiam caput tractant ferme Doctores, quos hætenus varijs locis adduximus, sed nemo loculētius quam Franciscus Pauinus causarum sacri Palatii olim Auditor in præliodio præfixo ad extrauagātes Ioan. xxij. in hæc verba: *Debent autē extrauagantes quando de eis dubitatur in forma authentica produci sub plūbo. si extra curiā sunt producēdę: vel sub signo Vicecællarij, si in curia sūt producēdę: et hoc de illis quę sunt descriptę in libro Cællarij; illa autē quę sūt descriptę in Camera Apostolica signantur cū signeto Camerarij, vel sub plūbo, &c. & ita seruetur in Curia Romana.* hætenus Pauinus, à quo nō dissentit Ludouicus Gomes in præmio regularū Cællarię, & alij recensiores: nam & id vsus obseruat.

B Primum ergo modus probandi auctoritatem extrauagantium extra curiam (nam curiā nunc libenter omitto, cum magis necessariū sit absentibus cōsultere, quam illis, qui quotidie Pontificem Romanum alloqui possunt) est, cum extrauagantibus seu rescriptis pontificijs adiungitur appensum illud plumbeum cum fune canapis, impressis in ipsius vna parte sacris Petri & Pauli capitibus, in altera vero nomine eius Pontificis, qui rescriptum edit, seu et necedit.

C Hinc intelliges præcedentes extrauagātes diuersorum Romanorum Pōtificum pro officio sanctissime Inquisitionis contra hereticam prauitatem authenticas esse, & pro lege seruandas: quoniam ex autographis seu archetypis aut originalibus pendenti plumbeo munitis desumptæ, & transcriptæ sunt à nobis summa diligentia, & præsertim omnes illæ, quæ habentur in Archiuo Inquisitionis Bononiensis, & in archiuo Conuentus sancti Francisci de Assisio plumbeo pondere munitæ sunt, vt protinus summam earum percipias auctoritatem: alię vero vnde habeantur, notatiuicula in margine posita initio cuiuslibet extrauagantis aperte indicat.

D Rursus auctoritas etiā extrauagantis probari potest, si reperiat in publico alicuius loci Archiuo. Romanus dicto cōsil. 260. quę refert & sequitur apostilla ad Bart. in dicta l. cum prolatis. ff. de re iud. verbo. posita. idem Romanus cōsil. 165. incipien. liber Registri. & consil. 319. incipien. in causa Ioannis. Gemianus consil. 82. incipien. circa thema. num. 6. & sequen. Decius cōsil. 146. incipien. pro teuii. num. 10. Marcellus consil. 29. incipien. Digneris quæso. & consil. 43. incipien. Spiritus sanctus. & late Crauetta in tract. de antiquit. tempor. parte 1. num. 194. & seq. & glossa in cap. Cum causam. de probat. in. vers. per libros antiquos. quoniam in publicis archiuis non solent recondi nisi quę publica auctoritate geruntur; idque sit summa integritate & veritate, adhibita personarum publicarum auctoritate, quorum fides & & religio probata est & perspecta.

Hinc

Ex pondere
plūbo pendet
si probatur ex
trauagantium
auctoritas.

Extrauagā
reperit in Ar
chiuo publico
indem. facti.

De auctoritate extrauag. disputatio. 151

Hinc colliges eas extrauagantes & qualibet alia rescripta, quae Romae in bibliotheca Vaticana in Regestis Pontificum Summorum asseruantur, magnam habere & inuiolabilem auctoritatem, tametsi non adsint pondera plura, cum in his Regestis nihil describat, & non sit prius multa diligentia examinatum & praesumtum, summaque auctoritate, & veritatis sinceritate munitum, & per publicas personas, iuxta Romanae Curiae styli & consuetudinem consignatum & obfirmatum seu subscriptum, unde ab scripturis ceteris in his Regestis omnis incertitudo procul abest. Atque hoc ipsum est obtineri in scripturis desumptis ex Archivio Inquisitionis Romanae, ut hinc et colligas, extrauagantes & rescripta inde sumpta inuiolabilem & certam habere auctoritatem.

Denique extrauagantium & rescriptorum pontificiorum firma etiam probatur auctoritas & fides, quae tunc manu alienius notarij publici, & sigillo alicuius personae in dignitate ecclesiastica constituta munita sunt, quod generaliter hodie obtinet in omnibus rescriptis pontificijs extra curiam missis, per clausulam eiusdem rescriptis insertam, per quam id non obscure cauetur: ita enim praestatur tanta fides ipsi rescriptorum exemplaribus seu transumptis, ac praestaretur originalibus ipsis rescriptis.

Sed occurrit hoc loco difficultas mihi necessario diluenda, quae iuris ignaros posset in hac causa perturbare, an sequentes extrauagantes ubique obseruari debeant? videbitur enim alicui nec ubique nec ab omnibus Inquisitoribus aut iudicibus esse obseruandas.

Primum, quia certis quibusdam Inquisitoribus destinantur, veluti fratribus ordinis Praedicatorum: Rursus non ubique degentibus, sed in Lombardia, Marchia Taruina, aut alibi in locis quibusdam singularibus constitutis. Cum igitur rescripta haec localia videantur, non debent omnes generaliter ligare. cap. 1. & c. 2. de const. lib. 6. l. vlt. ff. de iurisd. om. iud.

Iam de natura legis vniuersalis, & generalis esse videtur, ut sit perpetua & durabilis, ut docet Archidia. in c. donatum. r. q. 7. & Nicolaus de Mili. verbo lex. §. facit textus in l. edita. C. de edendo. ibi; perpetui edict. extrauagantes vero non sunt tales cum extinguantur & moriantur suo conditore mortuo, ut videtur velle Ioannes Andr. in c. nemo potest. de reg. iur. lib. 6. & Cosma Guimier in glossa pragmatica sanctionis, cap. Et quia. §. ipsas omnes. verbo, regulas.

Postremo, quia ut lex vniuersaliter liget & obliget, principem id expresse caueri oportet per notata in l. nec Dorotheu. C. de decurio. lib. 10. facit textus in c. 1. de constit. hoc autem deesse videtur in nostris extrauagantibus.

Ceterum his minime restagantibus, certum est extrauagantes ubique seruandas esse. Primum, quia heretica prauias aduersus quas sunt condite, & fauor fidei, quae respiciunt, & iudices q

A eis ubi debent, ubi q. eodem iure censentur: ius ergo quod circa haec versatur, ubiq. valebit, cum eadem ubiq. sit ratio. l. a Titio. ff. de verb. obli. l. illud. ff. ad leg. Aquil. cum similibus.

Rursus ex persona statuentis metimur legem esse generalem aut specialem. c. vult. de const. lib. 6. at summus Pontifex habet generalem iurisdictionem super haeticam prauiatatem, & fidei negotia: sit ergo, ut leges extrauagantes ab eodem condita generaliter ubique locum habeant, atque haec sententia vera est, quam probant ubi praecitati, tum in primis adducta per Lud. Gomas in proemio reg. cancel. quaest. 2.

Atque ex his & aliis nonnullis in Directorio Inquisitorum par. 3. super q. 109. §. praeter non arbitror traditis resellebam in hac editioe sententiam Francisci Bursati consil. 43. incipien. ob crimine heresis. nu. 52. li. 1. dicentis. constitutiones Innocentij iiii. & Clementis iiii. Romanorum Pontificum disponentes de bonis hereticorum confiscatis, in Italia solum esse obseruandas: quoniam ad terras Italiae fuerunt directae & transmissae: hoc enim tamquam improbabile prorsus censeo reiiciendum.

Nec obstant quae contraria sententia probare videbantur. Primum enim non refert, solis sepe fratribus ordinis Praedicatorum mitti: hoc enim ideo fit, quia initio constituta Inquisitionis delegata, hi in primis cum Episcopis & Fratribus Minoribus iudicium in hereticos exercebant: & summi Pontifices his loquentes, omnibus inquisitoribus loquantur, nam eodem modo Imperatores, quorum sanctiones et leges in Codice Iustiniano numerantur, leges suas quaedam Eutropio, Iulias Palladio, alijs alijs verbis praefectis praesidibus nuncupant, ut in praefixis legum titulis licet intueri: at nemo dicit perinde eas leges particulares esse, immo sunt necessarium praecitas has personas exprimere ut per eas leges condita ubiq. obseruari iuberentur.

Iam non obstat, ad certa loca destinati, quia cum sepe contingat summi Pontificis ab Inquisitoribus vnius ciuitatis, vel prouinciae rogari, legem ferre, legislator illis ea legem destinat: at non est eius metus, ut velit in eo solo loco eam legem valere, sed generaliter ubique: eadem est ratio: nam licet hoc argumentum procedat in inferioribus iudiciis, qui limitatam habent iurisdictionem, quorum placita neminem ligant extra territorium. l. vlt. ff. de iurisd. om. iud. at non est ita in principe supremam iurisdictionem habente, qui quaeuis faciat actum concernentem certum locum aut personam, nihilominus ille actus non facit legem particularem, sed vniuersalem. l. vult. C. de legib. ubi sententia principis in certa causa lata, vniuersale tamen ius facit, & omnes ligat. quod ipsum operatur principis epistola certae alicui personae directa. l. 1. vers. per epistolam. ff. de const. princip. cum similibus. tradit Ioannes a Platona, in l. neq. C. de decurio. lib. 10. declaratque pulchre Iason in l. 1. nu. 24. ff. de feriis.

Extrauagans a notario subscripta, & sigillo personae ecclesiasticae in dignitate constituta munita, fidem facit.

14 An extrauagantes sint leges generales.